

METODİKA

Sevda İmanova

Azərbaycan Dillər Universiteti

AZƏRBAYCAN ALİ TƏHSİL MÜƏSSISƏLƏRİNDƏ İNGİLİS DİLİNİN TƏDRİSİ ZAMANI TƏLƏBƏLƏRDƏ MƏDƏNİYYƏTLƏRARASI SƏRİŞTƏNİN FORMALAŞDIRILMASI VƏ QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİNİN VACİBLİYİ MƏSƏLƏSİ

Açar sözlər: *mədəniyyətlərarası səriştə, kommunikativ səriştə, multikulturalizm, qiymətləndirmə, doğma mədəniyyət*

Key words: *intercultural competence, communicativ competence, multiculturalism, assessment, native culture*

Ключевые слова: *межкультурная компетенция, коммуникативная компетенция, мультикультурализм, родная культура*

Giriş. Beynəlxalq əlaqələrin inkişafı Azərbaycan elmi üçün yeni olan ali təhsil müəssisələrində təhsil alan tələbələrdə mədəniyyətlərarası səriştənin formalaşdırılması və qiymətləndirilməsi sahəsində tədqiqat işinin aparılması xarici dillərin tədrisinin qarşısında duran əsas məsələlərdəndir. Bu mövzuda qoyulan problem və onun həlli yolları, mövcud elmi-nəzəri mənbələrin təhlili gələcəkdə bu sahədə aparılan digər tədqiqat işləri üçün nə dərəcədə faydalı olduğu aydındır.

XX əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişindən sonra ölkədə bir çox sahələrdə aparılan məqsədyönlü islahatlar, insanların ünsiyyət dairəsinin genişlənməsinə, mədəniyyətlərarası dialoqlarda fəal iştirakına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərmişdir. Prezident İlham Əliyevin 2018-ci il 16 noyabr tarixli “2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqındakı Sərəncamı ölkəmizin təhsil sisteminin dünyaya inteqrasiya prosesini daha da gücləndirəcəkdir [1]. Beynəlxalq əlaqələrin inkişafı kontekstində mədəniyyətlərarası ünsiyyətin müxtəlif formalarını əhatə edən daha səmərəli mədəniyyətlərarası qarşılıqlı əlaqənin yollarını axtarmaq lazımdır. Bu proseslərin uğurla həyata keçməsi, gənc nəslin əmək bazarında özünü doğrultması üçün tədris proqramları və materialları Avropa Şurasının müasir informasiya cəmiyyətində, əmək bazarı şəraitində vacib sərişتلər siyahısına daxil etdiyi mədəniyyətlərarası səriştəni tələbələrdə formalaşdırmağa yönəldilməlidir.

Artıq Avropa Surasının dillər üzrə ümumavropa çərçivə sənədinin (ing. CEFR – The Common European Framework of Reference for Languages) təklif etdiyi mədəniyyətlərarası səriştənin formalaşdırılması səviyyəsini müəyyənləşdirmək üçün istifadə olunan qiymətləndirilmə alətinin Azərbaycan mədəniyyəti və milli dəyərlərini əks etdirən milli modelinin yaradılması zəruridir. Post sovet respublikalarından Litva, Rusiya və Latviya da bu siyahıya daxildir. Avropa Şurası tərəfindən digər ölkələrdə bu qiymətləndirmə sistemi üzrə milli modelin hazırlanmasının tövsiyə edilməsi sevindirici haldır.

Azərbaycan ali təhsil sisteminə tələbələrə mədəniyyətlərarası səriştənin formalaşdırılmasının vacibliyi hamı tərəfindən qəbul edilsə də, bu gün tədrisdə bunun reallaşması üçün imkanlar qənaətbəxş deyildir. Ali məktəblərdə xarici dil fənni üzrə dərslərin, tədris proqramlarının və ümumiyyətlə, iş təcrübəsinin təhlili tələbələrə mədəniyyətlərarası səriştənin formalaşdırılmasının günün tələblərinə cavab vermədiyini aşkara çıxarmışdır. Dünyanın bir neçə ölkəsində həyata keçirilən mədəniyyətlərarası səriştənin qiymətləndirilməsi isə Azərbaycanda ümumiyyətlə tədqiq edilməmişdir.

Mədəniyyətlərarası səriştənin komponentlərinin ali təhsil sisteminə daxil edilməsi və tətbiqi çox mürəkkəb, ləng gedən prosesdir. Sözügedən səriştənin xarici dillərin tədrisi kontekstində formalaşdırılması bir çox nəzəri və tətbiqi xarakterli çətinliklərlə müşayiət olunur.

Bəs gələcək ixtisasçıların bu səriştəyə yiyələnmə səviyyəsini necə müəyyənləşdirmək mümkündür? Bu səriştə hansı vasitələrlə qiymətləndirilir? Xarici dil dərslərində formalaşdırılan mədəniyyətlərarası səriştəni bu sahədə təcrübəsi olan ölkələr necə həyata keçirir?

Qiymətləndirmə öyrənmənin mədəniyyətlərarası səriştəsinin xarici mədəniyyət, doğma mədəniyyət və digər mədəniyyətlərə münasibət kimi üç bacarığa yiyələnmə səviyyəsini müəyyən etmək üçün ənənəvi təlimdə olan birbaşa və dolayı metodlarla həyata keçirilir. Qiymətləndirmə yazı işləri, testlər, şifahi cavablar və digər vasitələrlə aparılır.

Tədqiqatçılar, metodistlər, müəllimlər mədəniyyətlərarası səriştənin formalaşdırılmasının səviyyəsini qiymətləndirmək üçün istifadə etdikləri metod və formanın mədəni kökünü nəzərə almalı, milli auditoriyaya kor-koranə tətbiq etməməli, tələbələrin mədəniyyət və dil bilik səviyyələrinə, yaş xüsusiyyətlərinə bələd olaraq, çətinliklərdən qaçmamalı, balans və uyğunluq yaratmalıdırlar.

Qiymətləndirmənin Azərbaycan modelini yaratmaq üçün ilk əvvəl mədəniyyətlərarası səriştənin başlıca mahiyyətinə aydınlıq gətirilməli, onun formalaşdırılmasını təmin edəcək pedaqoji şərait və məqsədlər müəyyənləşdirilməli, qiymətləndirilmə layihəsi hazırlanmalıdır.

Ali təhsil müəssisələrində xarici dillərin tədrisi tələbələrə mədəniyyətlərarası səriştənin formalaşdırılması sahəsində geniş imkanlara malikdir. Həmin sahədə nəzəri və praktik cəhətdən tədqiqat işlərinin aparılmasına ehtiyac vardır. Bu həm ümumtəhsil, həm də ali məktəblərin tədris proqramlarının, dərslərlərin, tədris vasitələrinin tələb olunan səviyyədə, milli mədəniyyətə, mənəvi dəyərlərə əsaslanan, Avropa standartlarına uyğun yeni formatda hazırlanmasını tələbatə çevirir.

Mədəniyyətlərarası səriştə problematikasının tədqiqi hazırda bir neçə istiqamətdə aparılır:

1. Mədəniyyətlərin dialoqu konsepsiyası, təhsildə və xarici dillərin tədrisində (Bayram M., Bibler V.S., Kurqanov S.Y., Safonova V.V., Passov Y.İ. və digərləri).

2. Mədəniyyətlərarası və dil kommunikasiyasının əsasları (Vereşagin Y.M., Çen G., Yelizarova Q.V., Françis B. və digərləri).

3. Təhsil alanların sosiomədəni səriştəsinin formalaşdırılması (Vareqiy V., Vorobyev V.Q., Litvinov A.V. və digərləri).

4. Mədəniyyətlərarası səriştənin formalaşdırılması (Bernd V., Zimnyaya İ.A., Mureyeva S.V. və digərləri).

5. Tələbələrin xarici dil ixtisasları üzrə hazırlıq prosesində mədəniyyətlərarası kommunikatív səriştəsi (Bosvud T., Plujnik İ.L. və digərləri).

Bununla yanaşı, bir sıra alimlər, məsələn, E.Sepir, B.Urf, V.Humbolt, İ.Qerder, K.Kramş, M.Bayram, D.Didorf, M.Hammer, Qrinholts C., Qudikunst V., Martin C. və başqaları dil və mədəniyyət arasındakı qarşılıqlı əlaqənin dillərə təsiri, eləcə də bu amilin qloballaşma dövründə xarici dillərin tədrisi sisteminin səmərəliləşdirilməsini təmin edə biləcəyini qeyd edirlər.

Mədəniyyətlərarası ünsiyyət xalqların inkişafına və zənginləşməsinə hər zaman zəmin yaratmışdır. Tarixə nəzər salsaq, Makedoniyalı İsgəndər, Yuli Sezar, Çingiz xan, Kristofor Kolumb və başqa şəxsiyyətləri ilk mədəniyyətlərarası ünsiyyət quranlar kimi qeyd edə bilərik.

Mədəniyyətlərarası səriştəni tədqiq etməyə ilk dəfə Amerikada, müharibədən sonrakı dövrdə, yəni 1950-ci ildən etibarən başlanmışdır. Siyasət, iqtisadiyyat, biznes sahəsində çalışan insanlar xarici ölkələrə ezam edilərkən həmin ölkələrin mədəniyyətləri ilə tanış olmadıqlarından xoşagəlməz və mübahisəli vəziyyətlər, münaqişələr, anlaşılmazlıqlar nəticəsində iş fəaliyyətlərini yarımçıq qoyub geri qayıtmaq məcburiyyətində qalırdılar. Hətta əcnəbi dillərə lazımı səviyyədə yiyələnmək belə onları xaricdə mürəkkəb iş problemlərindən xilas etmirdi. Bu tələbat da öz növbəsində mədəniyyətlərarası qarşılıqlı əlaqələr qurmaq səriştəsinə formalaşdırmaq üçün labüd olan tədqiqat işlərinin, proqram və dərslərlərin hazırlanmasına, diqqətin artırılmasına zəmin yaratdı.

Azərbaycanda 1990-cı və 2000-ci illərdən etibarən alimlər mədəniyyətlərarası kommunikasiya məsələlərini diqqət mərkəzində saxladılar. Əlbəttə, mədəniyyətlərarası kommunikasiya məsələlərini tədqiq etmək ilk dəfə xarici dil mütəllimlərinin təşəbbüsü ilə reallaşmışdı. G.C.Hüseynzadə, D.Ə.İsmaylova Ə.Y.Səfiyev, Ə.Ş.Şirəliyev və başqa tədqiqatçıların mədəniyyətlərarası kommunikasiya məsələlərinə müraciəti xarici dillərin tədrisi metodikasında əhəmiyyətli dərəcədə konseptual dəyişikliklərə səbəb oldu.

Xarici dillərin tədrisinin bu gün xüsusi əhəmiyyət kəsb edən sosiomədəni, mədəniyyətlərarası və multikultural məzmun aspektləri ali təhsil müəssisələrində xarici dillərə yiyələnmə prosesində tələbələrdə mədəniyyətlərarası səriştəni formalaşdırmaq istiqamətində geniş imkanlara malikdir.

Xarici dilin tədrisi zamanı ali məktəb tələbələrində mədəni səriştənin formalaşdırılması və qiymətləndirilməsi sahəsində aparılan tədqiqat işlərini və onların müəlliflərini aşağıdakı kimi təsnif edə bilərik:

1) Xarici dillərin tədrisi metodikası sahəsində: D.Didorf, M.Bayram, C.Qrinholtz, B.H.Şpitzberq, V.B.Qudikunst, S.Rathye, M.V.Lustiq, A.C.Liddikot, M.Hammer, M.Fuko, C.K. Beakko, A.N.Utexina, A.E.Fantini

2) Mədəniyyətlərarası səriştənin səviyyəsinin qiymətləndirilməsi sahəsində: M.Bayram, M.E.Hashem, V.J.Prugger, L.Sergu, J.Takay, A.E.Fantini, K.Knapp.

Mədəniyyətlərarası səriştənin tərfi, anlamı, məfhumuna münasibət müxtəlifdir. Kommunikativ səriştə termini ilə mədəniyyətlərarası səriştə məfhumunu qarışdırmamalıyıq. Xarici dil kommunikativ səriştəsi tələbələri xarici dildə ünsiyyətinə hazırlamaq məqsədi daşıyır. Mədəniyyətlərarası səriştənin formalaşdırılmasının məqsədi isə tələbələrdə müxtəlif xalqların nümayəndələri ilə uğurlu qarşılıqlı əlaqə yaratmağa hazırlamaqdır. Burada xarici dil ünsiyyət vasitələrindən biri kimi çıxış edir. Beləliklə, mədəniyyətlərarası səriştə və kommunikativ səriştə anlayışı qarşıya qoyulan məqsədlərə görə müəyyən edilir.

Kommunikativ səriştə tələbələri xarici dildə, o cümlədən ingilis dilində ünsiyyətə hazırlamaq məqsədi daşıyır. Mədəniyyətlərarası səriştənin formalaşdırılmasının məqsədi isə, tələbələri müxtəlif mədəniyyət nümayəndələri ilə uğurlu qarşılıqlı əlaqəyə hazırlamaqdır. Xarici dil bacarıqları isə, yalnız ünsiyyət vasitələrindən biri kimi çıxış edir. Mədəniyyətlərarası səriştə və mədəniyyətlərarası kommunikativ səriştə arasında olan qarşılıqlı əlaqəni amerikalı metodist A.Fantini aşağıdakı formul ilə ifadə etmişdir: $KS1+KS2+....+KS\ N = MKS$ [2].

KS – kommunikativ səriştə, MKS isə mədəniyyətlərarası kommunikativ səriştədir. Formuladakı “n” işarəsi isə yiyələnmiş kommunikativ səriştələrin sayıdır. Bu formul belə izah olunur: öz dogma mədəniyyətində kommunikativ səriştəyə (KS1) malik olan fərd mədəniyyətlərarası qarşılıqlı münasibət zamanı digər mədəniyyət nümayəndəsinin malik olduğu yeni bir kommunikativ (KS2) səriştə ilə qarşılaşır. Əgər fərd bu səriştəyə yiyələnmək niyyətindədirsə və buna nail olursa, onda mədəniyyətlərarası kommunikativ səriştə formalaşır.

B.Şpitsberq və U.Kyupaçın tərifinə görə səriştəli kommunikasiya iştirakçısı məqsədinə nail olmaq üçün sosial ətraf mühiti bacarıqla idarə etmək qabiliyyətinə malikdir və onun davranışı qarşılıqlı münasibət şəraitində digər ünsiyyət iştirakçıları tərəfindən bəyənilir [3].

Digər alim D.B.Qudkov mədəniyyətlərarası ünsiyyəti, müxtəlif dil və mədəniyyət icmalarına mənsub “danışan şüurların qarşılıqlı əlaqəsi” kimi müəyyən edir [4].

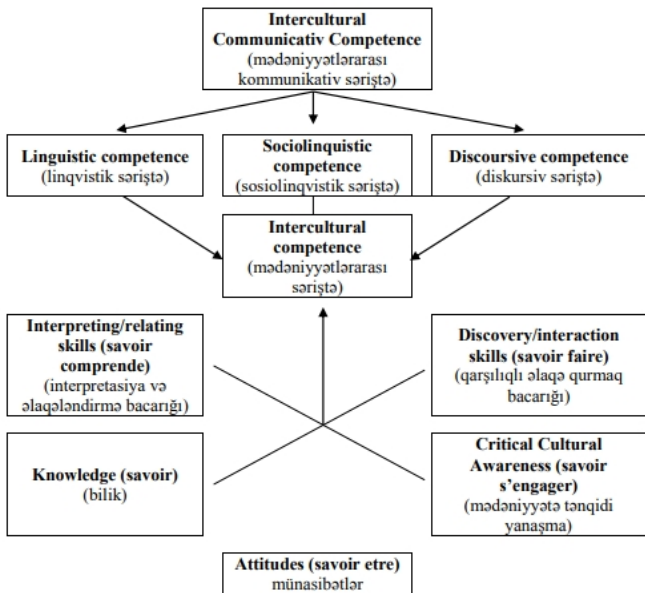
J.Rot və G.Kopteltseva isə mədəniyyətlərarası səriştəni başqa mədəniyyətlərin nümayəndələri ilə səmərəli və adekvat ünsiyyət qurmaq üçün sabit qabiliyyət hesab edir [5].

Mədəniyyətlərarası səriştənin mahiyyətinə, izahına dair bir çox tədqiqatlarla tanış olduqdan sonra, fikrimizcə, bizim üçün ən müvafiq, aktual və geniş olanı mədəniyyətlərarası səriştənin görkəmli tədqiqatçılarından olan M. Bayramın verdiyi tərif üzərində dayanmalıyıq: “*Mədəniyyətlərarası səriştə deyərkən eyni dərəcədə həm digər mədəniyyətlərin nümayəndələri, həm də öz doğma mədəniyyətinin nümayəndələri ilə uğurla ünsiyyət qurmaq bacarığı başa düşülür*” [6].

Bizi yalnız ingilis dilinin tədrisi çərçivəsində mədəniyyətlərarası modellər maraqlandırdığından bu sahə üzrə dünyanın on üç ölkəsində mədəniyyətlərarası səriştənin formalaşdırılması məqsədilə istifadə olunan 64 modelin təsnifatını,

onun komponentlərinin müxtəlif alimlərin tədqiqatları araşdırılmış, təhlil edilmişdir. Mövcud 64 modeli aşağıda qeyd olunan 13 ölkənin alimləri hazırlamışdır: 1) ABŞ, 2) Kanada, 3) Almaniya, 4) Litva, 5) Yeni Zelandiya, 6) Latviya, 7) Fransa, 8) Hollandiya, 9) Danimarka, 10) Rusiya, 11) Böyük Britaniya, 12) İsveç, 13) Finlandiya. Araşdırdığımız modellərdən ən tanınmışları D.K.Didorf, A.Fantini B.H.Şpitzberq, Q.V.Yelizarova və M.Bayram tərəfindən təklif olunan mədəniyyətlərarası səriştə modelləridir. Sonuncu model sözlügedən səriştənin ingilis dilinin tədrisi zamanı formalaşdırılması məqsədilə hazırlandığından bilavasitə bizim tədqiqatımıza aiddir. [6]

M.Bayramın mədəniyyətlərarası kommunikativ səriştə modeli

Nəzərdən keçirdiyimiz ədəbiyyatlardan belə aydın olur ki, hazırda mədəniyyətlərarası səriştənin strukturuna dair tədqiqat işlərində yekdillik, uzlaşma və mütənəsiblik yoxdur. Bunun səbəbi mədəniyyətlərarası səriştənin modellərinə daxil olan komponentlər arasında seçim zamanı diqqətin yönəldiyi komponentdən asılı olaraq bəzilərinin qəbul edilməsi, bəzilərinin isə kənarlaşdırılmasıdır.

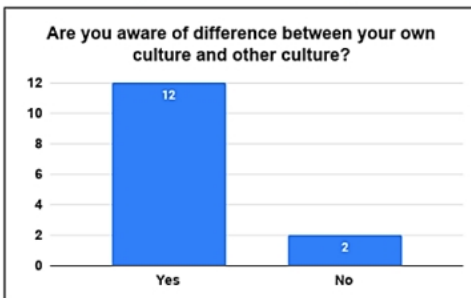
Mədəniyyətlərarası səriştənin ali təhsil müəssisələrində tədris zamanı formalaşdırılmasından bəhs edərkən Azərbaycanın multikultural ölkə olması faktı nəzərdən qaçmamalıdır. Tarix boyu bir çox müxtəlif xalq və etnik azlıqların nümayəndələri ölkəmizdə bərabər toxunulmaz hüquqla yaşamışlar. Akad. K.Abdullanın qənaətinə, Azərbaycan Respublikası hətta multikulturalizm siyasətinin ilk dəfə meydana gəldiyi Qərb dövlətlərindən də səmərəli multikulturalizm modeli təklif edir [7]. Çoxmillətli Azərbaycan Respublikasının yaşam tərzini olan bu – siyasi istiqamət dövlətimizin hər zaman diqqət mərkəzində olmuşdur. Azərbaycan Respublikası 1995-ci ildə Avropa Şurasının “Milli azlıqların müdafiəsi haqqında çərçivə konvensiyası”nı imzalamış və 2000-ci ildə ratifikasiya etmişdir [8]. YUNESKO-nun 2005-ci ildə qəbul etdiyi “Mədəni özünümüdafiə müxtəlifliyinin qorunması və təşviqi haqqında Konvensiya” 1995-ci ildə Avropa Şurasının “Milli azlıqların müdafiəsi haqqında çərçivə konvensiyası”nı ölkəmiz 2009-cu ildə təsdiq etmişdir [9].

Hazırda qloballaşan dünyada mütərəqqi fikirli alimlər, pedaqoqlar, bütün xalqların hər birinin öz kökünə, mədəniyyətinə, adət-ənənələrinə qayıdış siyasəti yürüdüldür. Bu, xarici dillərin tədrisində, mədəniyyətlərarası səriştənin formalaşdırılması, qiymətləndirilməsi sahəsində hazırlanan sistem, modellər, tədris vasitələrinin məzmununda özünü göstərir. Həmin istiqamətdə aparılan tədqiqatlar, elmi müzakirələr üstünlük təşkil edir.

Mədəniyyətlərarası səriştənin formalaşdırılması – hər iki (doğma və xarici) mədəniyyətin eyni dərəcədə mühüm rol oynadığı, eyni vaxtda həm mədəni uzaqlaşmanın, həm də mədəni yaxınlaşmanın baş verdiyi və bunun nəticəsində üçüncü bir mədəniyyətin yarandığı, təhsili inkişaf etdirən bir prosesdir.

Milli dəyərlər yalnız o zaman təhsilin, tərbiyənin mənəvi dəyərinə çevrilir ki, bir millətin nümayəndəsi digər millətin nümayəndəsinə qarşı qoyulmur, milli hislər, milli kimlik qorunub saxlanılır. Hər bir millət bəşər cəmiyyətinin mədəni inkişafına göstərdiyi xidmətin böyüklüyünü və tarixiliyini sübuta yetirməyi bacarmalıdır.

Xarici dillərin tədrisi prosesində milli mədəniyyət xarici mədəniyyətlə müqayisə edilərkən tələbələrə öz doğma mədəniyyətinə hörmət və sevgi artır. Xarici dil dərslərində mədəniyyət ünsürləri tədris olunarkən ən yaxşı metod – doğma və xarici dilin sosiomədəni və pragmatik normalarını müqayisə etməkdir.

Google platforması çərçivəsində apardığımız sorğuda iştirak edən 14 nəfər ikinci kurs tələbəsinin “Siz dogma mədəniyyətlə digər mədəniyyət arasında mövcud fərqi başa düşürsünüz?” sualına verdikləri cavabın nəticəsi aşağıdakı diaqramda öz əksini tapmışdır.

Sorğuda iştirak edən ikinci kurs tələbələrinin demək olar ki, hamısı artıq dogma və digər mədəniyyət arasında olan fərqi anlaşırlar.

Məqalənin aktuallığı. Azərbaycan ali məktəblərində ingilis dilini professional məqsədlərlə öyrənən tələbələrdə tədris prosesində mədəniyyətlərarası sərəştənin formalaşdırılması və qiymətləndirilməsi üçün dünyanın bir neçə ölkəsində həyata keçirilən Azərbaycan üçün isə yeni olan milli modelin hazırlanmasının nəzəri və praktik problemlərinin təhlil edilməsi aktual və faydalıdır.

Məqalənin elmi yeniliyi. Avropa Şurasının müasir əmək bazarı şəraitində uğurlu fəaliyyət göstərmək üçün vacib olan sərəştələr arasına daxil etdiyi və formalaşdırılması ali məktəb tələbələrində əsasən xarici dillərin tədrisi prosesində həyata keçirilən mədəniyyətlərarası sərəştəyə yiyələnmə səviyyəsinin qiymətləndirilməsi məsələsi Azərbaycan elmi üçün yenidir.

Məqalənin praktik əhəmiyyəti və tətbiqi. Məqalədə təqdim olunan tələbələrə mədəniyyətlərarası sərəştənin formalaşdırılması və qiymətləndirilməsinin milli modelinin və sisteminin hazırlanması məsələsinə dair araşdırmalar Respublikamızın digər ali məktəblərində təkcə xarici dillərin tədrisində deyil, bir çox humanitar fənlərin tədris materialların, proqram və sillabusların hazırlanmasının elmi əsasları kimi istifadə oluna bilər.

Ədəbiyyat:

1. <https://president.az/az/articles/view/30750>.
2. Fantini, A.E. A central concern: Developing Cultural Competence // School for Intercultural Competence. Washington University, – 2007. – p.8.
3. Spitzberg, Changnon, 2009 Spitzberg, B. H., & Chagnon, G. (2009). Conceptualizing Intercultural Communication Competence, In D. K., Deardorff (Eds), The SAGE Handbook of Intercultural Competence Thousand Oaks (Pp. 2–52). CA: Sage., S.9].
4. Гудков Д.Б. Теория и практика межкультурной коммуникации. – М.: Гнозис, 2003. – 288 с. , s.10.
5. Рот, Ю. Межкультурная коммуникация. Теория, тренинг / Ю.Рот, Г.Коптельцева. – Москва: Юнити-Дана, – 2006. – 224 с, s.11.
6. Byram, M.S. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence / M.S.Byram. – Clevedon, Philadelphia, Toronto, Sydney, Johannesburg: – 1997. – p.12.
7. Abdulla, K. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev multikulturalizmin Azərbaycan modeli haqqında: seçilmiş fikirlər (Azərbaycan, rus və ingilis dillərində) / K.Abdulla, F.Nəcəfov, C.Bədəlov, S.Xuduyev. – Bakı: Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi, – 2017. – s.67.
8. <https://www.coe.int/az/web/compass/framework-convention-for-the-protection-of-national-minorities>
9. https://www.unesco.org/creativity/sites/default/files/medias/fichiers/2023/01/16.IGC_5_QPR_En_1.pdf.

Summary

**THE ACTUALITY OF FORMATION AND ASSESSMENT OF
INTERCULTURAL COMPETENCE IN STUDENTS DURING THE TEACHING
OF ENGLISH IN AZERBAIJAN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

The development of international relations in all spheres of Azerbaijan demands to master and develop intercultural competence which is included by European Union into the list of key competences. Promoting and assessment of students' intercultural competence is one of the main current issues in the teaching of foreign languages (in our case English). The usefulness of the analysis of this problem and its solutions, scientific-theoretical research works in this field for English teachers is obvious. Promoting above mentioned competence will provide more opportunities for students to cooperate at the international level in the future, introduce Azerbaijan accordingly, its culture and moral values, and communicate with other cultures in real life.

Резюме

**АКТУАЛЬНОСТЬ ФОРМИРОВАНИЯ И ОЦЕНКИ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ
КОМПЕТЕНЦИИ У СТУДЕНТОВ ПРИ ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ
ЯЗЫКУ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ АЗЕРБАЙДЖАНА**

Развитие международных отношений во всех сферах Азербайджана требует овладения и развития межкультурной компетенции, которая включена Европейским Союзом в список ключевых компетенций. Стимулирование и оценка межкультурной компетентности студентов является одним из основных актуальных вопросов в обучении иностранным языкам (в нашем случае английскому языку). Польза анализа этой проблемы и ее решения, научно-теоретические исследования в этой области для учителей английского языка очевидна. Продвижение вышеперечисленных компетенций в будущем даст больше возможностей для сотрудничества студентов на международном уровне, должного представления Азербайджана, его культуры и моральных ценностей, а также общения с другими культурами в реальной жизни.

Rayçi: prof. D.Ə.İsmaylova